

JULIUS MADER:

HITLERS SPIONAGE-GENERALE SAGEN AUS*

(Berlin, Verlag der Nation, 1971. 475 p.)

Julius Mader, a Sebhelyes arcú gyilkos, a Dr. Sorge jelenti Tokióból és más nagysikerű és érdekfeszítő olvasmány szerzője, jól ismert a magyar olvasóközönség előtt is. A hitlerista kém-tábornokok vallanak című könyv 1970—1971-ben egymás után két kiadást ért meg. A siker titka ugyanaz, mint a többi Mader-munkáé: a hitleri Németország történetének olyan közérdeklődésre számot tartó kérdéseire igyekszik választ adni, amelyek mindmáig nemcsak a német, de a nemzetközi köztudományt is foglalkoztatják.

Jelen könyv forrásanyagát a szerző három kontinensen fellelhető iratok, levelezések, vallomások, jegyzőkönyvek megismerése során állította össze azzal a szándékkal, hogy bemutassa a hitleri hadigépezet egy igen rafinált szervezetét a katonai kémközpontot, amely a köztudatban Abwehr néven vált ismertté. Aki tehát meg akarja ismerni a náci katonai kémszervezet célkitűzéseit, helyét, szerepét az agresszív háborús tervek előkészítésében és megvalósításában, az Abwehr felépítését, tevékenységét és vezéralakjainak pályafutását, olvassa el Mader e legújabb könyvét; a témával kapcsolatos kérdéseire megbízható ismereteket szerezhet belőle.

A fejezetcímek tolmácsolása helyett célszerűbb a munka tartalmi felépítését ismertetni, mivel a szerző a következő célok érdekében csoportosította mondanivalóját:

1. Be akarja mutatni az Abwehr lét-rejöttét, fejlődéstörténetét, helyét és szerepét az agresszív tervek előkészítésében, más országok belső gazdasági, politikai, katonai erejének bomlasztásában, viszonyát a Gestapóhoz és más hitlerista erőszakszervezetekhez, az ezekkel együtt folytatott partizánvadász tevékenységet a megszállt országok területén, az Abwehr együttműködését a külföldi titkosszolgálatokkal és így tovább.

2. Megismertetni az olvasót a hitlerista kémszervezet kiemelkedő szerep-

lőivel, így Wilhelm *Canaris* admirálissal, aki 1935—1944 között az Abwehr főnöke volt, a „nemesi diverzánusz vezérnek” becézett Erwin von *Lahousen-Vivremont* vezérőrnaggyal, az „ötödik hadoszlop” teoretikusával és gyakorlati megszervezőjével. Bemutatja Hitler „kém-nagyagyúját”, Hans *Piekenbrock* tábornokot, akinek jellemzését így vezeti be: „az az ember, akiről itt szó lesz, a német militarizmus tipikus képviselője” (45. o.). Éles kontúrokkal rajzolja meg a szerző a hitlerista szabotázs főnök, Hitler „2. számú diverzánusz-emberének”, Erwin *Stolze* ezredesnek a portréját. Tájékoztatást ad többek között arról is, hogy ez a hírhedt ember hamis papirokkal, civil egyénként került 1945. május 31-én a 2. Szovjet Gárda-harcokoszad sereg fogságába. Mader behatóan foglalkozik munkájában a náci titkosszolgálat szinte minden számottevő alakjával és külön teret szentel azok bemutatására, akik ma az NSZK-ban folytatják a második világháború idején elkezdett haladásellenes tevékenységüket. Kurt Georg *Kiesinger* bonni exkancellár például 1940-től állt az Abwehr szolgálatában; 1942-től a háború végéig a náci titkosszolgálat rádióadásainak propagandafőnöke volt. Különböző 1933-tól a hitlerista párt tagja, 2 633 930 tagsági számmal.

Ebbe a kategóriába tartozik többek között Franz *Strauss*; Eugen *Gerstenmaier*; Albrecht *Allman*; Josef *Muller*; dr. Hermann *Götz*, az Abwehr egykori csehszlovákiai vezetője, ma a hesseni CDU egyik vezéralakja; dr. Viktor *Hoven*, egykor a hírhedt „Brandenburg” diverziós különítmény századosa és zászlóalparancsnoka, aki az Abwehr megbízottjaként szervezte meg a belgiumi „ötödik hadoszlopot”, és 1957-től a Bundestag képviselője; végül dr. Klaus *Mehnert* professzor, az Abwehr ügynöke Japánban, aki jelenleg a Politikai Gazdaságtani Intézet, valamint a Technikai Főiskola igazgatója az NSZK-ban.

* Hitlerista kém-tábornokok vallanak.

A szerző e kettős célkitűzésnek megfelelően kezelte a rendelkezésére álló forrásanyagot és ez meghatározóan hatott vizsgálati és logikai módszerére is. Mind a hét fejezetben érvényesült logikai elgondolása, hogy a személyek tevékenységüket bemutatása során megismertesse az olvasót a náci titkosszolgálat mechanizmusával, működésével, ugyanakkor a titkosszolgálat feladatainak és tevékenységének konkrét tényein keresztül rámutasson az egyes személyek, szereplők elgondolásaira, kapcsolataira, végső soron felelősségére is — az Abwehrnek, mint kollektív testületnek háborús bűnössége keretén belül.

Nagyon érdekes időrendi összeállítást áll az olvasó rendelkezésére a 305—392. oldalakon, amelynek alapján megismerheti a hitleri Németország katonai titkosszolgálatát 1933—1944 között végrehajtott fontosabb kém- és szabotázszevékenység céljait és időpontját. Néhány, kizárólag magyar vonatkozású tényt idézek Mader könyvéből:

1935. Az Abwehr kisebb bázisokat épít ki több ország területén, így Magyarországon, Bulgáriában, Romániában, Törökországban, Iránban, Afganisztánban, Kínában és Japánban.

1935. február. Canaris titkos megbeszélést folytatott a magyar katonai hírszerzés főnökével, Hennyey ezredessel. Az elfogadott együttműködési terv Csehszlovákia, valamint a kelet- és délkelet-európai államok ellen irányult. (306. o.)

1936. december 1. Az Abwehr megerősíti kémhálózatát Csehszlovákia ellen. Ebben támaszkodik a magyar kémiszolgálat minden csatornájára, és együttműködik az osztrák és magyar titkosszolgálatokkal. (310. o.)

1938. szeptember. Canaris titkos tárgyalásokra küldi von Tippelskirch vezérkari ezredest, az Abwehr „Idegen hadseregekkel foglalkozó osztálya” vezetőjét a magyar vezérkarhoz a Csehszlovákia elleni tevékenység megbeszélésére (315. o.)

1941. március 28. Von Lahousen-Vivremont, az Abwehr II. csoportjának főnöke megszervezi Budapesten a jugoszláviai „ötödik hadoszlop” felfegyverzésére irányuló akciót és a fegyvercsempészést részükre a magyar—jugoszláv határon át. (346. o.)

1944. március 7. Felkészülés a Magyarország elleni támadásra. A „Trojanisches Pferd”, a Trójai faló-akció. (391.o.)

1944. március 12. Az Abwehr II. csoport emberei von Freytag-Loringhoven vezetésével megkezdik a Trójai faló diverzánsakció magyarországi előkészítését. (391. o.)

1944. március 19. Ausztria és Jugoszlávia területéről a „Brandenburg” hadosztály részei, von Pfuhlstein vezérőrnagy parancsnoksága alatt részt vesznek Magyarország megszállásában Egyesülnek a már előzőleg ide települt Abwehr-különítménnyel és elfoglalják Budapest hadászati jelentőségű objektumait.

1944. március 20. Az Abwehr III. ügyosztályának emberei megkezdik a magyar antifasiszták összeszedését. (391. o.)

Igen érdekesen mutatja meg Julius Mader, hogyan hálózta be a hitlerista katonai titkosszolgálat a különböző országokat, mikor, mi volt tevékenységének súlypontja. Például 1936-ban, amikor az említett Piekenbrock átvette az Abwehr I. ügyosztályának vezetését, a fő súlyt elsősorban az Ausztria, Csehszlovákia majd Lengyelország elleni kémtevékenység kiépítésére helyezte. 1939. augusztus 25-től megkezdte működését a Jablonka hágónál a dr. Albrecht *Herzner* hadnagy vezette Abwehr-különítmény, amely a Lengyelország elleni agressziót készítette elő. Hasonló feladattal működött a német—norvég—belga határ mentén egy 6 tagú ejtőernyős Abwehr-különítmény a Norvégia és Belgium elleni támadás előestéjén. És ugyanígy nyomon követhető a hitlerista agresszió minden lépése és minden újabb célpont elleni kém- és diverzánstevékenység előkészítése, végrehajtása. 1940 őszétől az Abwehr minden csoportjának és osztályának fő figyelmét a Szovjetunió elleni agresszió, a „Barbarossa-terv” megvalósítása kötötte le. Ennek érdekében még szorosabbá vált az együttműködés az Abwehr, valamint a román, a magyar, az olasz és más katonai titkosszolgálat között.

A könyv 96—97. oldalain között térkép az Abwehr nemzetközi kiépítését mutatja be. E szerint:

— Az Abwehr központja Berlinben volt.

- Abwehr-főhivatal (főkirendeltség) működött Párizsban.
- A „Walli” különítmény törzs Sulejowban.
- Abwehr katonai képviselő (Kriegsorganisation) Madridban, Lisszabonban, Ankarában, Tabrisban.
- Abwehr-kirendeltség (hivatal) Brémában, Stuttgartban, Münchenben, Nürnbergben, Drezdában, Kölnben, Frankfurtban, Münsterben, Amszterdamban, Brüsszelben, a franciaországi Brestben, Seine et Oiseban, Dijonban, Lyonban, Bordeauxban, Marseilleben, Angersban, az afrikai Tangerban, továbbá Königsbergben (Kalininygrad), Danzigban (Gdansk), Stettinben (Szczecin), Posenban (Poznan), Breslauban (Wroclaw), Krakkóban, Prágában, Bécsben, Budapesten, Belgrádban, Szófiában, Bukarestben.
- Abwehr-fiókhivatalok működtek még Wiesbadenben, Lilleben, Freiburgban, Limogesban, Toulouseban, Tetuánban, Rabatban, Casablancában, Algírban és Tuniszban.
- Abwehr összekötő-törzs tevékenykedett Tripolisban.

Ez az áttekintés bizonyítja, hogy a második világháborút közvetlenül megelőző évektől egészen a háború végéig a német katonai titkosszolgálat gyakorlatilag behálózta egész Európát, fiókvállalatokat épített ki Afrika északi területein és ügynökei százsámra működtek minden országban. Ezeknek a bizalmi embereknek egy része elkerülte a háború utáni felelősségre vonást, sokan új gazdára leltek a francia, de főként az angol és az amerikai katonai titkosszolgálat különböző szerveinél.

Végezetül felhívnám a figyelmet Julius Mader könyvének 414—451. oldalaira, ahol a szerző az Abwehr felépítéséről ad vázlatokat. Tájékoztatása szerint az Abwehr szervezete:

- Törzs. Ide tartozott a Központi nyilvántartás (a „Z” ügyosztály) is.

- Külföldi ügyosztály (idegen államokkal kapcsolatos kül- és gazdaságpolitikai kérdések, idegen hadseregek stb.).

- Abw. I., (hírszerző) ügyosztály.

- Abw. II. ügyosztály (diverziós különítmények stb.).

- Abw. III. ügyosztály (a politikai, gazdasági, propaganda stb. területén kémelhárító tevékenységgel foglalkozó szervek).

- Külföldre irányuló postai ellenőrzés.

- Külföldre irányuló távirat-ellenőrzés.

Az Abwehr-főnökség közvetlen alárendeltségébe tartozott a szárazföldi, a haditengerészeti és a légi csapatok főparancsnokságain működő Abwehr-csoport is.

A hitlerista katonai titkosszolgálat általános szerveiben, továbbá egyes osztályok, alosztályok keretében külön „magyar szakértők” is működtek, akik egyrészt koordinálták a szervezet együttműködését a horthysta katonai elhárítással, másrészt felderítő és kémtevékenységet folytattak ügynökhálózatukon keresztül Horthy-Magyarország, különösen a Horthy-hadsereg irányában — főként 1943-tól. Ilyen szakértők dolgoztak a Külföldi ügyosztály III. csoportjának D. alosztályán; az Abw. I. ügyosztály H. (hadsereg) csoportjának 1. alosztályán, az 1. csoport „M”, azaz kelet-európai alosztályán, és az 1. csoport „P”, azaz sajtó alosztályán. Az Abw. II. ügyosztály keretében a 2/OS alosztályon, valamint az Abw. III. ügyosztálya „F” csoportjának 3. alosztályán — ez utóbbi foglalkozott a külföldi titkosszolgálattal való együttműködéssel.

Sajnos, egy ismertetés csak szűk keretekben képes bemutatni egy olyan munka értékeit, amelynek szinte minden lapja hasznos ismeretekkel gazdagítja az olvasót. Julius Mader könyvét ilyen kategóriába sorolom.

Godó Agnes